

KERSTNACHT 2018 • KRIJTBERG • BEN FRIE SJ • Jaarlijks herhaalt het zich: we moeten feest vieren met Kerstmis, nemen een lange aanloop ernaartoe, projecteren er veel verwachtingen op, zetten bomen en scheppen licht. Het moet gezellig zijn met Kerst, sfeervol, vredig. Kosten noch moeite worden gespaard om de sfeer te scheppen die we eigenlijk bedoelen in onze samenleving, in stad en land, maar evengoed in onze huiselijke kring en familie.

Het kunst- of kaarsenlicht maakt weer zichtbaar hoe ons hart brandt van verlangen naar iets wat zweemt naar volmaaktheid, puur geluk, zuiverheid van relaties, voldoening en vrede. Een kribje, een pasgeboren kind. Een archetypisch verhaal van geboren worden te midden van gevaren en bedreiging, maar beveiligd worden door een energie die verborgen blijft in dromen en geheimen, sterk gemaakt om uiteindelijk groots te eindigen. Kracht die woont in zwakheid, fantastisch.

Onze nieuwsgaring toont ons de oorzaak van ons verlangen: we weten ons bedreigd in onze idealen en dromen van perfectie door een brandende aarde, misbruik dat onomkeerbaar is en machteloze conferenties van honderden landen om het tij te keren. Onbegonnen werk, een hopeloze actie tegen beter weten in, gele hesjes gehuld in traangas, radicalen die met geweld de werkelijkheid naar hun hand willen zetten. Geforceerd geluk, bij elkaar gelogen werkelijkheid – het is allemaal angstaanjagend omdat het einde onvoorspelbaar is, het resultaat nooit kan worden wat het zou moeten zijn. Kwellende onzekerheid die onze economie naar de keel grijpt. Migratie, groeiende ongelijkheid, populisme. Angst en nog eens angst.

Ach arme mens. Uitgeleverd aan een werkelijkheid waar hij niet tegen opgewassen is. Intens bedroefd, teleurgesteld, kwaad. Maar hij legt zich er niet bij neer. In ons leeft iets onverwoestbaars, een drift om te leven, om het hoofd te heffen als het neergebogen wordt. Wij worden op de proef gesteld, getest of wij voldoende energie hebben om te doen wat in ons leeft: zelf die mens te zijn die herstel brengt, die wonden heelt en genezen kan van geleden leed. Iets heroïsch, geen speelfilm of game of het wordt in beeld gebracht met spectaculaire achtervolgingen, gevechten op leven en dood en steeds datzelfde refrein: het kwaad zal niet overwinnen.

Hoe is het mogelijk dat wij ons steeds herstellen, dat wij het leven weten te vinden dat ons doet voortgaan en de zoektocht laat voortzetten naar een geluk dat onbedreigd is? Wat is die energiebron die niet fossiel is, die niet kwetst maar leven geeft? Filosofen twisten erover, politici struikelen erop, de mens tast ernaar zoals blinden doen.

Wie heeft nog de moed om te erkennen dat wij het niet zelf zijn die dat genereren? Wie durft nederig van hart te zijn en het woord deemoed nog eens in de mond te nemen? Wie kan nog met overtuiging spreken van het hart dat brandt van liefde – en wie zegt dan, stotterend misschien, God? Wie gaat dat geheim binnen dat wij in onszelf gewaar worden, dat heiligdom van ons innerlijk leven waar wij bang van zijn omdat het ons berooft van alle arrogantie en eigenwaan? Een kind is ons geboren, een zoon ons geschonken. Ouders kennen dat geheim, al blijven zij verrast en onder de indruk van wat zij zien: een kind dat zichzelf is vanaf het begin, dat ingroeit in een ingewikkelde wereld en daar toch een weg baant. Die stuwkracht, die originaliteit, dat hartveroverende en tegelijk verontrustende. Tremendum et fascinosum, schokkend en fascinerend tegelijk, dat is wat mensen roepen als ze het heilige nabij weten in hun leven. Alle Bijbelse drama's vinden hun hoogtepunt in wat wij telkens opnieuw willen zien: het heilige kind dat die tomeloze energie wekt die wij zo ontberen, lijkt het. Maar wij ontberen die niet, wij vertrouwen er niet meer voldoende op. Wij durven ons niet meer uit te leveren aan een geheim dat groter is dan wij menen te zijn. Toch roept het in ons, en we willen en kunnen het zien in wat een kind al vroeg kan onderscheiden: het kindje Jezus. Veracht, versmaad, opgejaagd wild. Men staat dit kind naar het leven, maar wij leggen er ons niet bij neer.

In de nacht daagt ons licht, in deze langste nacht eens te meer. Wij zoeken en vinden God zelf in wat ons hart beweegt en ontroert: ons verlangen naar dat zeldzame goed dat liefde heet. En ons geloof dat wij die liefde kunnen genereren, eens te meer als wij durven vertrouwen op die heilige kracht, dat schokkende en fascinerende tegelijk. Vertrouw je eraan toe en laat het wonder in je geschieden.